

2010-03-05

1 (15)

Dnr: 99-2009:477

Skellefteå kommun
931 85 Skellefteå

Kvalitetsgranskning av fritidshem i Skellefteå kommun

Inledning

Skolinspektionen har under perioden augusti till december 2009 genomfört en granskning av kvaliteten i fritidshem. Närmare 80 fritidshem i 17 kommuner har granskats. Fyra fritidshem i Skellefteå kommun ingår i granskningen, nämligen fritidshemmen i Mobackenskolans, Morö backe skola, Norrhammarskolans och Tuböleskolans.

Bakgrund

Fritidshemmen utgör en stor del av svenska barns vardagsliv. Många barn tillbringar huvuddelen av sin aktiva fria tid under eftermiddagar och lov på fritidshemmen. Vistelsetiderna kan vara långa, särskilt för de yngre barnen. Vistelsen i fritidshemmen är visserligen inte obligatorisk men i praktiken saknar barn och föräldrar möjliga alternativ. Antalet barn i fritidshemmen har tredubblats sedan 1990. Barngruppernas storlek har ökat kraftigt och personaltätheten har minskat. Denna kvalitetsgranskning syftar till att få en bild av om barnen i de granskade fritidshemmen erbjuds en god pedagogisk verksamhet och en god omsorg samt peka på förtjänster och utvecklingsområden för berörda kommuner och fritidshem.

Granskningsområden

Kvalitetsgranskningen ska ha fokus på kvaliteten i den verksamhet som erbjuds barn i fritidshemmen under morgnar, eftermiddagar och lov. Med detta som utgångspunkt ska kvalitetsgranskningen undersöka och analysera:

1. **Erbjuder fritidshemmen en meningsfull fritid?**
 - Upplever barnen verksamheten som stimulerande och lustfylld?
 - Anpassas verksamheten till barns olika ålder, mognad, kön, intressen och erfarenheter?
2. **Har verksamheten en genomtänkt pedagogisk utgångspunkt?**
 - Finns det en medveten avsikt med verksamheten?
 - Syftar den till att utveckla barnen emotionellt, socialt, fysiskt och intellektuellt?
3. **Är omsorgen om barnen god?**
 - Finns det förutsättningar att erbjuda barnen en fysiskt god vistelsemiljö som är säker
 - och trygg?
 - Finns det förutsättningar för barnen att skapa nära och positiva relationer till såväl
 - kamrater som personal?

(För författningsstöd till granskningens frågeområden – se bilaga)

Tillvägagångssätt

Varje fritidshem har besökts under två dagar. Verksamhetsbesök, intervjuer med barn, föräldrar, personal och ledning har genomförts. Dessutom har personal samt barn i årskurs 4 svarat på enkäter. Skolinspektionen har också intervjuat tjänstemän inom förvaltningsledningen och kommunala politiska företrädare för barn- och utbildningsfrågor. Ledningen för respektive fritidshem har sakgranskat beskrivningar och bedömningar. Utredarna Anette Eriksson och Marina Eklund genomförde besöken i verksamheterna i Skellefteå för Skolinspektionen.

Övergripande iakttagelser och slutsatser inom området kommer att redovisas i Skolinspektionens rapport, "Kvalitet i fritidshem". Resultatet från enkätundersökningen redovisas endast i denna rapport.

Övergripande information om kvalitetsgranskningen och projektplanen för kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens webbplats (<http://www.skolinspektionen.se/Kvalitetsgranskning/>).

Skolinspektionens iakttagelser**Mobackenskolans fritidshem**

Mobackenskolan ligger i ett lugnt och tryggt villa/radhusområde i utkanten av Skellefteå centrum. I skolan finns förskoleklass, årskurserna 1-5 samt ett fritidshem med två avdelningar. Avdelningen för de yngre barnen, med 34 inskrivna barn, är inrymd i egna lokaler i anslutning till skolans lokaler medan avdelningen för de äldre barnen, med 38 inskrivna barn, är inrymd i ett närliggande före detta bostadshus. I fritidshemmets avdelning för de yngre barnen arbetar fem personal (2,3 årsarbetare) och vid mellanmålet finns i genomsnitt 28 barn och två personal. Vid avdelningen för de äldre barnen arbetar fyra personal (1,8 årsarbetare) och vid mellanmålet finns i genomsnitt 27 barn och två personal. Personalen består av en fritidspedagog per avdelning samt förskollärare och barnskötare. Samtliga i personalen är kvinnor. Vid båda avdelningarna är det endast ett fåtal barn med mycket långa vistelsetider och ett fåtal barn med annat modersmål än svenska. Fritidshemmet benämns som ett "utefritids" och mycket tid tillbringas utomhus. Utemiljön med lekredskap, skog, backar och skridskobana ger goda möjligheter till uteaktiviteter. Kompetensutveckling riktad till fritidshemmets personal har de senaste åren ökat och blivit mer varierat.

Erbjuder fritidshemmet en meningsfull fritid?

Vad har skolinspektionen sett?

Barnen erbjuds lek, pyssel, lego, bokrum, teater, utevistelser med både styrd och inte styrd lek samt kojbyggen i den närliggande skogsbacken. De fysiska aktiviteterna dominerar, framförallt för de äldre barnen. En skridskobana på skolgården kommer flitigt till användning under vinterhalvåret. Personalen beskriver att särskilt förberedda och planerade aktiviteter kan vara svåra att genomföra då tiden för barnens hemgång på eftermiddagarna varierar mycket. Utflykter och aktiviteter utanför skolgården sker i liten utsträckning under terminerna men under loven kan utflykter göras, till exempel till sporthall och museum. Aktiviteter som ger kunskaper och erfarenheter om omvärlden förekommer i mindre utsträckning och samverkan/samarbete med kultur- och föreningsliv är inte heller utvecklat i någon högre grad. Barnen erbjuds att vara med och komma med förslag på vad de vill göra, men personalen har en önskan att "det skulle komma mer från barnen, att barnen var mer, på". Att bygga kojor i den närliggande "Jockebacken" tenderar att ta överhand. Personalen uttrycker att "barnen är inte så positiva till att vi lägger oss i och när barnen själv får välja blir det koja, koja, koja". Personalen uppger också att barnen slutar på fritidshemmet redan i årskurs tre och vid besöket finns endast en elev från årskurs

4. De föredrar att barnen stannar längre i fritidshemmet men säger att det *"smittar av sig, när kompiserna slutar och barnen går hem till varandra efter avslutad skoldag i ett lugnt och tryggt bostadsområde är fritids inte vad barnet och föräldrarna väljer"*. Detta trots att personalen upplever att den lokalmässiga placeringen av de äldre barnen i ett intilliggande hus gör att verksamheten kan formas utifrån barnens ålder och mognad. Föräldrarna uppger att de är nöjda med verksamheten men är inte i någon högre grad insatta i vad barnen gör och säger samtidigt att det är bra att aktiviteterna *"inte är så styrda utan att barnen får leka fritt"*.

Vad har skolinspektionen kommit fram till?

I syfte att erbjuda barnen vid fritidshemmet en meningsfull fritid bör verksamhetens innehåll ägnas mer eftertanke, göras mer variationsrik och ännu mer stimulera barnen att lära nytt. Flera särskilt förberedda, planerade aktiviteter behöver genomföras under personalens ledning. Aktiviteter som ger kunskap och erfarenheter om omvärlden bör öka och samverkan med kultur- och föreningsliv bör förstärkas. Personalen behöver också förbättra barnens möjlighet till inflytande i verksamheten och tydliggöra den demokratiska processen för dem.

Har verksamheten en genomtänkt pedagogisk utgångspunkt?

Vad har skolinspektionen sett?

Personalen arbetar utifrån ett, av kommunen framtaget måldokument som har sin utgångspunkt i läroplanen och Skolverkets Allmänna råd och kommentarer, Kvalitet i fritidshem. Måldokumentet gör att personalen upplever att fritidshemmets nationella uppdrag blivit mer tydligt de senaste åren. Personalen utvärderar verksamheten för varje termin och för varje läsår. Det framtagna måldokumentet underlättar och gör utvärderingen mer meningsfylld och håller enligt personalen högre kvalitet. Personalen uttrycker dock att utvärderingen i första hand görs utifrån hur aktiviteterna fungerat, mindre vad aktiviteterna gett pedagogiskt och i vilken mån de stimulerar barnens nyfikenhet och lust att lära samt utvecklar barnen. Rektorn är nyanställd i verksamheten och uttrycker en pedagogisk tanke att se *"hela barnets dag"* och att *"det ska finnas ett medvetet arbetssätt för att enligt framtaget måldokument nå målsuppfyllelse vad avser fritidshemmets verksamhet"*. Rektorn vill ha en *"samlad skoldag, så att pedagogiska vinsterna nås för både skolan och fritidshemmet, att verksamheterna har en gemensam planering och att planeringen av de båda verksamheterna blir mer effektiv"*. Samtidigt uttrycker rektorn att *"bron mellan skolan och fritidshemmet är i dagsläget betydligt längre än bron mellan fritidshemmet och skolan"*. Personalen uppger att de saknar ett tydligt pedagogiskt ledarskap och önskar att rektorn tar tydligare aktiv del i verksamhetens utveckling. I intervjun med personalen beskriver de att de inte systematiskt och aktivt tar reda på gruppens och det enskilda barnets behov, erfarenheter och intressen för att omsätta det i verksamheten. Ett aktivt arbete för att motverka traditionella könsmonster och utformningen av den pedagogiska miljön i syfte att motverka detta kan inte visas i intervjuer och observation.

Personalen planerar per vecka innehållet i verksamheten. Föräldrarna kan ta del av planeringen genom anslag på anslagstavla/dörr. Det är dock inte alltid som planeringen kan följas eftersom många barn är som personalen uttrycker *"less"* när de kommer från skolan och barnen tillåts då springa omkring och leka fritt. Föräldrarna ser leken och omsorgen/tillsynen som fritidshemmets viktigaste uppgift. De säger i intervjun att de inte fått information om fritidshemmets nationella uppdrag.

Vad har skolinspektionen kommit fram till?

Rektorns förtrogenhet med den dagliga verksamheten och aktiva del i fritidshemmets utveckling behöver förbättras. Personalen och rektorn behöver tillsammans diskutera fritidshemmets nationella

uppdrag. Likaså behöver de diskutera om den verksamhet de bedriver är tillräckligt varierad, förenar omsorg och pedagogik samt stödjer barnens fysiska, intellektuella, sociala och emotionella utveckling. Vidare behöver utvärderingen av verksamheten i högre grad mäta/utvärdera måluppfyllelsen i förhållande till målen i läroplanen och tydligare ta sin utgångspunkt i Skolverket Allmänna råd och kommentarer, Kvalitet i fritidshem. Arbetet med att ta reda på gruppens och det enskilda barnets behov, erfarenheter och intressen för att omsätta det i verksamheten behöver utvecklas. Såväl arbetet för att motverka traditionella könsmonster som att informera föräldrarna om fritidshemmens uppdrag i skolor, läroplan och de allmänna råden behöver förbättras.

Är omsorgen om barnen god?

Vad har skolinspektionen sett?

Utemiljön kring fritidshemmet är stor och personal och föräldrar uppger att det ibland är svårt att hålla uppsikt över alla barn. Personalen deltar inte aktivt i barnens lekar utan intar mer rollen att se och vakta. Ett av de äldre barnen uttrycker "dom vuxna går omkring". De barn som har behov av mer styrd lek stödjer personalen i högre grad än andra barn. Personalen är omhändertagande och uppmärksammar barnens psykiska välbefinnande. Vid besökstillfället iaktogs dock att barnens fysiska välbefinnande inte uppmärksammas vid mellanmålet; trängsel, stress, hög ljudvolym och tillsägelser förekommer. Vid besöket framkommer att barnen i begränsad omfattning har möjlighet till avkoppling och koncentrerade aktiviteter. Personalen arbetar utifrån ett av kommunen framtaget måldokument och syftet (målen) är att utveckla barnens förmåga till socialt samspel, självständighetsträning och ansvarstagande. Ett viktigt inslag i verksamheten är också att se varje individs olikhet och arbeta utifrån perspektivet "jag duger", ett arbete som var synligt i verksamheten. Föräldrarna uttrycker nöjdhet med den omsorg barnen får men säger samtidigt att det måste vara svårt för personalen att hinna se alla barn. Föräldrarna upplever att språkbruket bland barnen inte alltid är det bästa och att vuxna inte alltid finns till hands för att ta tag i detta. Personalen uttrycker dock att om de ser att konflikt- eller kränkningssituationer förekommer mellan barnen griper de in direkt.

Vad har skolinspektionen kommit fram till?

Tillsynen över barnen och omsorgen om barnen behöver förbättras. Barnens fysiska välbefinnande behöver uppmärksammas, bland annat avseende utrymme för lugn och ro och en lugn och avstressad miljö vid mellanmålet. Personalen behöver på ett mer aktivt sätt stödja barnen i deras aktiviteter.

Morö backe skolas fritidshem

Morö backe är en skola som ligger 5 km nordost om Skellefteå och som har förskoleklass till och med årskurs 5. Området består av hyreshus och egnahem. Skolan har fyra fritidshemsavdelningar, två i fristående hus för de yngre barnen, varav den ena fritidshemsavdelningen är förlagd i en enplansvilla, den andra i paviljonger. Den tredje fritidshemsavdelningen inryms i skolans lokaler. Den fjärde fritidshemsavdelningen är ett så kallat storbarnsfritids med placering i en kombinerad fritidsgård/fritidshem några hundra meter från skolan. Storbarnsfritids har flera utrymmen för spel av olika slag, cafémiljö, idrottsutrymme, loft, kök och små rum för lugnare aktiviteter. I tre avdelningar finns barn från förskoleklass till årskurs 2, 40 barn på Murklan, 60 barn på Snöbol-len och 48 barn på Kantarellen. På storbarnsfritids, årskurs 3-5 finns 62 barn. Fritidshemmet har per avdelning mellan två och tre högstskoleutbildad personal med inriktning mot fritidshem. Utöver fritidspedagogerna finns förskollärare på deltid på tre av avdelningarna. Sammantaget arbetar mellan tre och fem personal per avdelning. Av samtliga barn har 39 barn annat modersmål än svenska. Utemiljön varierar för de olika avdelningarna från att ha grönytor, träd, buskage, plan för spel av olika slag och lekredskap till en miljö som är mindre ändamålsen-

lig för verksamhet i fritidshem. Ett skogsområde, "Lillskogen", i skolans närhet används som utflyktsmål. Frukost och mellanmål erbjuds samtliga barn på respektive fritidshemsavdelning.

Erbjuder fritidshemmet en meningsfull fritid?

Vad har Skolinspektionen sett?

Samtliga avdelningar i fritidshemmet erbjuder så kallade "kurser" bland annat har de "teknikkurs" en dag i veckan under skoltid i samverkan med skolan. "Kurserna" är förlagd till fritidshemmet och består av planerade aktiviteter som barn och personal tillsammans "spånar" fram kring önskvärda områden. "Kurserna" kan vara fågelholksbygge, bakning, gå på lina, målningstekniker, frimärkskurs med mera. Varje "kurs" pågår under ett antal timmar uppdelat på några tillfällen. "Kursen" som begrepp är känd bland barn och föräldrar. Barnen vet att de har möjlighet att påverka innehållet i aktiviteterna. Konceptet har kommit fler fritidshem till del genom bland annat gemensamma studiedagar för erfarenhetsutbyte inom och utanför rektorsområdet. Kontinuerligt genomförs utflykter i närområdet, främst till skogen (gäller avdelningar för yngre barn). Dagligen har barnen möjlighet att välja vad de vill leka. De har också möjlighet att välja mellan olika sysselsättningar som exempelvis sy, spela spel, klä ut sig, spela teater, läsa samt möjlighet till avkoppling. Vid givna tillfällen planerar och genomför de tillsammans med personalen idrottsaktiviteter både utomhus och i gymnastiksalen. Aktiviteterna genomförs i pojk- och flickgrupper men också i blandade grupper vid vissa tillfällen. Föräldrar uttrycker att *"Det känns konstigt att säga att man är nöjd trots att det finns så många inskrivna barn. Viktigt att personalgruppen är nöjd, närvarande och engagerande. Vi ser att all personal verkar ha "andan" som genomsyrar ett gott arbete med barnen"*.

Barnen på "storbarnsfritids" finns i lokaler som möjliggör en variationsrik fritid med bland annat inslag av att lära sig spela olika instrument, legobyggen, hantverk av skilda slag, spela ritz, innebandy, "pingis" (barnens egna ord på stimulerande aktiviteter). "Kurs" erbjuds även på "storbarnsfritids" och barnen har möjlighet att var med och bestämma innehållet. Placering av storbarnsfritids i egna lokaler gör att verksamheten anpassas efter barnen behov och erfarenheter samt stimulerar till kreativitet. Barnen ges möjlighet att påverka och att ha inflytande över innehållet i verksamheten utifrån ålder och mognad. På grund av utemiljön, som inte direkt är anpassad för fritidshemsverksamhet, bedrivs storbarnsfritids aktiviteter främst inomhus. Samarbete sker med organisationer i samhället som till viss del ger barnen kännedom om omvärlden och närmiljön. Ett syfte med dessa aktiviteter är att förbereda barnen för att ta ett större ansvar efter att de slutat i fritidshemmet. Loven har varierande aktiviteter som är planerade i förväg. Exempelvis görs längre skidutflykter som är en uppskattad aktivitet.

Vad har Skolinspektionen kommit fram till?

Barnen har ett reellt inflytande och en meningsfull fritid och verksamheten är anpassad till barnens åldrar, mognad och intressen. De så kallade "kurserna" visar barnens möjlighet till påverkan av innehåll. Under loven är verksamheten stimulerande och tilltalande. Personalen balanserar sin egen insats i leken för att stimulera barnens egenansvar. Aktiviteter som uppfattas som könsbundna handleds av manliga och kvinnliga pedagoger. Skolinspektionen vill emellertid göra ledningen för fritidshemmet uppmärksam på att verksamheten skulle vinna på att det finns en stimulerande utemiljö för alla barn i fritidshemmet.

Har verksamhet en genomtänkt pedagogisk utgångspunkt?

Vad har Skolinspektionen sett?

Ledningen har kunskap om fritidshemmens nationella uppdrag men behöver förbättra kontakten med den dagliga verksamheten. Tillsammans med personalen har ledningen de senaste åren utvecklat den pedagogiska verksamheten. Med kravet på kvalitetsredovisning har verksamheten blivit mer synliggjord. Fritidspedagogerna diskuterar ofta hur de som pedagoger ska kunna se och bekräfta barnen varje dag, särskilt de tysta barnen, *"Vi frågar oss om vi sagt – Hej, till Kalle varje dag"*. Fritidspedagogerna har cirka tre timmars planering per vecka och viss tid går till samplanering med skolan, beroende på hur samarbetet ser ut. Utöver detta tillkommer planeringar inför olika teman i olika samverkansgrupper. Rektorn gör spontana besök på avdelningarna, samtalar med barnen samt deltar i fritidshemmens pedagogiska planeringsmöten en timma per vecka. Personalen säger i intervjuerna att de diskuterar och utvärderar målen i läroplanen och rekommendationerna i Skolverkets Allmänna råd och kommentarer, Kvalitet i fritidshem, men reflekterar också över om de kanske bör göra det oftare och mer systematiskt än vad de gör idag. Barnen säger att de lärt sig att: *"Vara mycket med andra kompisar, lärt sig leka, man lär sig fantasi, man lär sig ha roligt så att man inte bara blir en sur gubbe när man blir vuxen, att man inte ska fuska och bråka"* Barnen uttrycker även att personal är *"...typ med allihop, även ibland då vi pysslar"*. Personalen/arbetslagen i fritidshemmet är enligt rektorn sammansatt utifrån deras personliga erfarenheter och kompetenser. Verksamheten präglas av ett pedagogiskt "tänk", till exempel i "Kurserna" då pedagogerna uppmärksammar barnens behov och erfarenheter enskilt och i grupp och omsätter det i verksamheten. Könsfördelningen bland personalen i de fyra avdelningarna är jämn. Traditionella könsmonster motverkas då pedagogerna delar ansvar för aktiviteter och på så sätt är goda förebilder. Pedagogerna stimulerar barnen att pröva på nya aktiviteter, lugna som livliga. På frågan om hur föräldrarna informeras om fritidshemmets planering och nationella uppdrag säger personalen *"Vi är dåliga på det, görs bara på höstens föräldramöte. Vi ska börja använda webben, idag finns information på anslagstavlan"*. Föräldrarna framför också önskemål om mer information om fritidshemmets målsättning. Tidigare har kompetensutveckling riktad mot verksamheten i fritidshemmet ordnats i samarbete med ett annat rektorsområde inom praktiska områden. Nu upplever pedagogerna att de inte prioriteras när det gäller kompetensutveckling. *"Det mesta sker på skolans villkor, vi kommer längst ner på prioritet"*.

Vad har Skolinspektionen kommit fram till?

Ledningen för fritidshemmet behöver öka sin förtrogenhet med den dagliga verksamheten för att ytterligare främja utvecklingsarbetet. Likaså behöver informationen till föräldrarna om fritidshemmens nationella uppdrag i skollag, läroplan och Skolverkets Allmänna råd och kommentarer, Kvalitet i fritidshem, förbättras. Personalens olika kompetenser möjliggör att de har en verksamhet som teknik, musik, hantverk etcetera samtidigt som personalen stimulerar barnen att prova på nya aktiviteter (avser främst de äldre barnen). Genom att ge barnen nya utmaningar stimulerar och stödjer personalen barnen socialt, emotionellt, fysiskt och intellektuellt i syfte att de ska lära mer. Personalen jobbar med genusbrytande aktiviteter för att motverka traditionella könsmonster. Mot bakgrund av detta kan Skolinspektionen konstatera att fritidshemmet vid Morö backe skola driver verksamheten i fritidshemmet med en pedagogisk medveten utgångspunkt i de nationella styrdokumenterna.

Är omsorgen om barnen god?

Vad har Skolinspektionen sett?

Personalen erbjuder barnen en god omsorg och uppmärksammar barnens psykiska välbefinnande och handleder dem i att lyssna aktivt, ta ansvar samt följa regler och kompromissa. Föräldrarna säger att relationerna mellan personal och barn är *"Mycket bra! Ja i världsklass"*. Föräldrarna vittnar om att barnen i hemmet berättar att personalen tagit tag i frågor rörande kamratskap och goda relationer barn emellan. Personalen uppger att de till viss del saknar pedagogisk kompetens för att möta barn i kris. Närvarokontroll och säkerhetsrutiner upplevs i stort som goda. Vid en av avdelningarna för de yngre barnen framför dock föräldrarna en viss oro för barnens säkerhet eftersom utemiljön är stor, *"Hinner personal se allt?"* Tidigt på hösten läggs ansvar på barnen att själva klara av- och påklädning, matsituationer, toalettbesök och så vidare, vilket innebär en relativt stor förändring för barnen som kommer från förskolan och börjar i fritidshemmet. För övrigt ansåg föräldrarna att *"Steget från förskola till skola är för stort, på förskolan kan man tappa bort en vante på avdelningen nu kan man tappa den på gympan, skolan eller fritids"*. Personalen engagerar sig i barnens lekar, samtalar och tröstar om någon är ledsen. Föräldrarna är mycket nöjda med omsorgen och kontakten med personalen. En av föräldrarna sa: *"Mitt barn mår som en prins, det räcker som information för mig. De stora barngrupperna är den enda uttryckliga oroskällan"*.

Vad har Skolinspektionen kommit fram till?

Omsorgen och tillsynen av barnen i Morö backe skolas fritidshem framstår till allra största del som god, likaså säkerheten. Skolinspektionen vill dock göra rektorn och personalen uppmärksam på att det är viktigt att de säkerställer att utemiljön kännas trygg och säker för alla barn och föräldrar. Personalen uppmärksammar i stort barnens fysiska och psykiska välbefinnande och har positiva och nära relationer till barnen och hjälper dem att skapa goda sociala kamratrelationer.

Norrhammarskolans fritidshem

Norrhammarskolan ligger i centrala Skellefteå i ett villa- och hyreshusområde. Områdets socioekonomiska karaktär innebär att barnen kommer från olika sociala förhållanden. Av totalt 101 inskrivna barn har 18 barn ett annat modersmål än svenska. I skolan finns förskoleklass, årskurserna 1-9 samt ett fritidshem med tre fritidshemsavdelningar inrymda i ett intilliggande annex. De yngre barnen är uppdelade i två avdelningar, förskoleklassens fritidshem med 31 barn och årskurs 1 med 20 barn. På dessa avdelningar arbetar 6 personal (2,55 årsarbetare), en fritidspedagog, förskollärare och en grundskollärare. Vid avdelningen för de äldre barnen finns 49 inskrivna barn, i huvudsak från årskurs 2 och 3 och några enstaka från årskurs 4 och 5. Här arbetar tre personal (2,3 årsarbetare), två fritidspedagoger och en barnskötare. Samtliga av personalen är kvinnor. Verksamheten bedrivs i lokaler med stora öppna ytor och många mindre rum. Utemiljön ger möjligheter till aktiva vistelser utomhus, på och omkring skolgården, i den närliggande skogen och på gångavstånd finns museum, teater och kultur, bibliotek, bad och idrottsanläggningar. Personalen ger uttryck för att ha förmåga att utveckla och tänka kritiskt kring verksamheten med barnens behov och utveckling i fokus. Personalen arbetar aktivt med kompetensutveckling, även i samarbete med andra fritidshem. Två fritidspedagoger går en kurs i lekens betydelse på högskolan. Personalen uppger att det är svårare för de förskollärare som arbetar i verksamheten att, av tids- och planeringsskäl, kunna delta i kompetensutveckling.

Erbjuder fritidshemmet en meningsfull fritid?

Vad har skolinspektionen sett?

Barnen erbjuds ett varierat utbud av fria aktiviteter, lek, spel, pyssel, skapande och "leklådor" med ett kreativt och stimulerande innehåll. Regelbundna särskilt förberedda och planerade aktiviteter genomförs flera gånger i veckan under personalens ledning. Aktiviteter såväl utomhus som inomhus varierar över tid, har klart uttalade målsättningar och under lov har de en extra "guldkant" i verksamheten. Lokalerna med stora öppna ytor och många mindre rum ger möjlighet både till aktiv lek och möjlighet till avkoppling och koncentrerade aktiviteter. För de lugna aktiviteterna finns "tomma rummet" och "tysta korridoren". Barnen får kontinuerligt delta i olika utflykter som exempelvis enklare utflykter till skog och backe. Under tidig höst genomfördes ett studiebesök vid en höstmarknad, detta som introduktion till att barnen på ett variationsrikt och lärorikt sätt ska arbeta fram och genomföra en julmarknad. Aktiviteter som ger kunskaper och erfarenheter om omvärlden är utvecklade och samarbete finns med föreningar i närmiljön, dans, kör, tennisklubb. Personalen uttrycker "*vi vill ge barnen en utvecklande fritid för att barnen ska klara sin egen fritid när de lämnar fritids*". Personalen arbetar efter "en röd tråd", där aktiviteterna förändras och barnens eget ansvar ökar med stigande ålder. Personalen har planer på att utveckla och dokumentera detta arbetssätt. Det finns en för barnen tydlig demokratisk process och barnen har inflytande över innehållet i verksamheten. Personalen uttrycker att "*vi är väldigt lyhörda för barnens önskemål och vi är ja-sägare på så sätt att vi ser möjligheterna före hindren*". Barnen har medvetandegjorts om den demokratiska processen. Ett av de intervjuade barnen uttryckte "*vi har demokrati*". Föräldrarna uttrycker uppskattning över verksamhetens innehåll.

Vad har skolinspektionen kommit fram till?

Barnen vid fritidshemmets samtliga avdelningar erbjuds en meningsfull fritid och verksamheten formas utifrån barnens ålder, mognad, behov, intressen och erfarenheter. Det finns en för barnen tydlig demokratisk process och barnen är delaktiga i såväl planering som genomförande av olika aktiviteter.

Har verksamheten en genomtänkt pedagogisk utgångspunkt?

Vad har skolinspektionen sett?

Personalen är väl insatta i läroplan och Skolverkets Allmänna råd och kommentarer, Kvalitet i fritidshem. Vidare uttrycker de en tydlig, gemensam och samstämmig uppfattning om verksamhetens uppdrag och förenar omsorg, tillsyn och det pedagogiska uppdraget. Verksamheten utvärderas regelbundet utifrån uppställda mål. Dokumentation ses som ett viktigt instrument och en så kallad bildbok görs varje vecka, där även barnen ingår i "redaktionen". Denna bildbok görs tillgänglig för föräldrarna på ett mycket tilltalande sätt. Fantasi, skapande, kreativitet är väl synligt i lokalerna. Rektorn uttrycker en stark tillit till personalen och ett mycket högt förtroende för deras kompetens och arbetssätt för att nå måluppfyllelse. Rektorn är förtrogen med uppdraget, men är inte förtrogen med den dagliga verksamheten och tar inte aktiv del i utvecklingen av verksamheten. Personalen saknar ett mer närvarande, tydligare och mer coachande pedagogiskt ledarskap. För att ta reda på såväl gruppens som varje enskilt barns behov har personalen kontinuerliga barnsamtal/intervjuer med barnen. Personalen uttrycker att "*barnsamtalen ger oss mycket vägledning i vad barnen har för behov och intressen*". Personalen uppger att de stödjer och handleder barnen i lekar och aktiviteter och att de uppmuntrar barnen att pröva nytt, utveckla nyfikenhet och lust att lära. Arbetet med att motverka traditionella könsmonster "går i vågor". Personalen uttrycker att påminnelser om detta och feedback till varandra behöver utvecklas. Personalens möjlighet att planera verksamheten varierar över tid. Detta beror på att personaltätheten varierar varje läsår mellan avdelningarna och detta påverkar de faktiska möjligheterna till

planering. Personalen lyckas trots detta på ett eller annat sätt att skapa tid för planering. Föräldrarna är medvetna om fritidshemmets uppdrag, är väl insatta i verksamheten och är mycket nöjda med personalens engagemang, information och dokumentation. En förälder uttryckte i intervjun, *"dom har inte bara ett tänk, dom tänker också"*. I intervjuerna med barnen, även de yngre barnen, framkommer att den pedagogiska tanken är upplevd och förstådd även av barnen.

Vad har skolinspektionen kommit fram till?

Verksamheten vid samtliga avdelningar har en genomtänkt pedagogisk utgångspunkt. Verksamheten är välstrukturerad och hur de ska arbeta för att nå måluppfyllelse diskuteras ständigt och dokumenteras. Personal, barn och föräldrar arbetar gemensamt för att stödja barnens fysiska, intellektuella, sociala och emotionella utveckling. Arbetet med att motverka traditionella könsmonster bör dock aktualiseras. Det pedagogiska ledarskapet bör utvecklas och ha ett ännu tydligare coachande förhållningssätt för att bibehålla personalens engagemang. Förutsättningar för en mer samlad planeringstid bör ses över.

Är omsorgen om barnen god?

Vad har skolinspektionen sett?

Personalen uppger att såväl ute- som inomhusmiljön medger god uppsikt över barnen. Varje dag utses "dagens spindel" (en ur personalen), spindelnamnet anslås på en given plats. "Spindeln" är den som har närvarokontroll och tar emot avvikelser. Personalen uttrycker att de uttalade och tydliga reglerna syftar till att skapa trygghet för barnen och föräldrarna. Personalen uppmärksammar såväl barnens fysiska som barnens psykiska välbefinnande. Miljön ger utrymme för lugn och ro. Måltiderna är lugna och samlande. Personalens aktiva engagemang med inriktning på barnens sociala utveckling och deras arbetssätt med att "se" varje enskilt barn ger en god omsorg om barnen. Personalen har ett coachande (handledande) förhållningssätt mot barnen och arbetar aktivt för att träna barnens sociala förmåga och självständighet. Personalen strävar efter att få lekskickliga barn, där social förmåga, hänsynstagande, turtagning och att förstå att alla är olika är viktiga målsättningar. Verksamheten bygger på att barns socialisation och utveckling sker i grupp och att barnets självkänsla och identitet utvecklas i samspel med andra. Varje månad görs ett sociogram för att se hur barnen samspelar. Under varje läsår, eller terminsvis, deltar barnen och agerar i ett "fantasiprojekt", som avslutas med en höjdpunkt där fantasifiguren möter barnen. Detta läsår brevväxlar barnen med en fantasifigur om hur det känns att vara ensam och utanför. Personalen uttrycker att barnen bryr sig om varandra och att klimatet mellan barnen är lugnt och tryggt. Om konflikt- eller kränkningssituationer förekommer griper personalen in direkt. Kompissamtal är ett viktigt instrument i detta arbete.

Barnen inskolas redan under vårterminen, när de flyttar upp till avdelningen för de äldre barnen. Detta gör att inskolningen är genomförd före sommarlovet och barnet känner ökad trygghet i den nya miljön. Före inskolningen får varje barn ett eget "inbjudningskort". Föräldrarna gav mycket beröm till detta arbetssätt, *"min son sov med inbjudningskortet under huvudkudden"*. Föräldrarna upplever att barnen får en god omsorg. De uttrycker dock oro, då de upplever personaltätheten som låg, men att personalen med sitt engagemang ändå lyckas på ett utomordentligt sätt.

Vad har skolinspektionen kommit fram till?

Omsorgen om barnen är god. Personalen har god uppsikt över barnen och stödjer barnen i deras fysiska och psykiska välbefinnande. Det finns utrymmen där barnen kan dra sig tillbaka för lugn och ro

och matsituationen är lugn. Personalen hjälper barnen att skapa goda kamratrelationer och personalen har ett positivt och respektfullt förhållningssätt mot barnen.

Tuböleskolans fritidshem

Tuböleskolan är en skola med förskoleklass till årskurs 5 med tre fritidshemsavdelningar, varav en avdelning är inrymd i ett radhus några hundra meter bort. Skolan ligger strax utanför Skellefteå i ett mångkulturellt bostadsområde med lägenheter och radhus. Skolan är handikappanpassad. Busfröet har 52 inskrivna barn och Tuböle 35 barn i åldern 6–8. Den tredje fritidshemsavdelningen heter Storbarnsfritids, på webben kallad Frögatans storbarnsfritids och här vistas 38 barn motsvarande årskurs 3–5. Av samtliga barn har 31 annat modersmål än svenska. Fritidshemmet har totalt 115 inskrivna barn. Det är en förhållandevis stor in- och utflyttning i området. Busfröets fritidshem flyttade från ett intilliggande hus in på skolan hösten 2009. Fritidshemmets lokaler är ljusa och rymliga där såväl livliga som lugna lekar kan bedrivas. Utemiljön för två av avdelningarna utgörs av skolgård med stora lekområden, träd, buskage, basketkorgar, fotbollsplan och olika lekredskap med närhet till skogsområde. "Storbarnsfritids" förfogar över ytterligare en intilliggande trerumslägenhet som används vid behov och aktiviteterna utomhus bedrivs i ett grönområde, alternativt skogsområde ett par hundra meter bort. Busfröet har 2,6 årsarbetare med högskoleutbildning med inriktning mot fritidshem och tjänsterna är fördelade på fyra personer. Tuböle har 3,1 årsarbetare med högskoleutbildning med inriktning mot fritidshem, samt förskollärare totalt sex personer. För barn i årskurs 3–5 finns 3,0 heltidsarbetande fritidspedagoger. Samtliga barn erbjuds frukost och mellanmål i verksamhetens lokaler.

Erbjuder fritidshemmet en meningsfull fritid?

Vad har Skolinspektionen sett?

Material och lekutrustning är väl exponerat och bjuder in till en variationsrik fritid med bland annat konstruktiv bygglek, pyssel, hantverk, spel, avkoppling, ibland film, motorikträning, skidskytte, trekamp och fritidsgympa. Barnen har i viss grad möjlighet att påverka innehållet i verksamheten utifrån deras behov och ålder. Barn på "Storbarnsfritids" har en idélåda och personalen är lyhörd för barnens nyfikenhet och vetgirighet. Barnen är medvetna om denna möjlighet att påverka. Personalen lägger märke till att barnen sällan lämnar bostadsområdet, därför har de tidigare år åkt till innerstaden för att fika, spela bowling med mera i syfte att ge barnen kunskap om närmiljö och omvärld. Ekonomin sätter numera stopp för detta, enligt personalen. Personalen arbetar med att förbereda de yngre barnen för att flytta över till "Storbarnsfritids" och sedermera för att förbereda de äldre barnen att på sikt klara sig utanför fritidshemmet.

Loven har en planerad genomtänkt verksamhet som stimulerar barnens sinnen och fysik. Verksamheten har ett varierat utbud av aktiviteter både inne och ute och det är enkelt att ta sig till andra lekparter på området. Barnen åker också på utflykt till skogen. Innemiljön för Busfröets och Tuböle avdelning upplevs av föräldrarna... "ha för mycket av "skolstuck" över sig". Lokalerna i övrigt inbjuder till varierande lugna och livfulla aktiviteter. Här finns möjlighet till teater, hantverk, olika spel, motorikträning, läsa böcker, jobba vid dator, avkoppling och så vidare. Fritidshemmet har stora ytor att förfoga över. Förutom rummen möjliggör de breda korridorerna meningsfulla aktiviteter. Ljudnivån minskas då barn kan sprida ut sig i flera rum.

Vad har Skolinspektionen kommit fram till?

Skolinspektionen bedömer sammantaget att fritidshemmen vid Tuböle skola erbjuder barnen i hög grad en meningsfull fritid. Barnens inflytande och ansvar ökar i takt med mognad och att de blir äldre. Verksamheten är väl anpassad till barnens olika åldrar, mognad och intressen. Under loven är

verksamheten stimulerande och tilltalande. Personalen finns med i aktiviteterna, handleder om barn så önskar. Lokalerna bjuder på valmöjligheter av aktiviteter då det finns många rum att tillgå sett över de gemensamma ytor de två fritidshemsavdelningarna förfogar över för de yngre barnen. Utflykter genomförs. Förberedelserna för barnen att flytta över på "Storbarnsfritids" har ett klart pedagogiskt "tänk" som inger trygghet hos barnen över sommaren, de känner till miljön de ska till. Dock behöver aktiviteter som ger barnen kunskaper och erfarenheter om omvärlden, som till exempel kultur, närmiljö, litteratur, utvecklas.

Har verksamhet en genomtänkt pedagogisk utgångspunkt?

Vad har Skolinspektionen sett?

Ledningen för fritidshemmet har under de senaste två åren utvecklat den pedagogiska verksamheten. Måldokumentet "Framtidsverkstan" är framtaget av Skellefteå kommun. Personalen säger: *"Rektorn är bekymrad över att det inte finns tillräckligt med pengar för fortsatt utveckling – det är en tung ryggsäck som vi belastas med".* Enligt ledningen för fritidshemmet finns inte en tydlig kommunal styrning *"...med annat än det som finns i styrkortet"*... och fortsätter, *"Vi fokuserar på värdegrunden i vårt kvalitetsarbete".* Ledningen anser att pedagogerna kan sitt uppdrag, pedagogerna säger *"att ledningen alltid hållit fritidshemmet som viktigt"* och fortsätter, *"Ledningen är inte helt förtrogen med verksamheten, samma frågor kan återkomma, men inget är ifrågasatt, hon litar på oss trots att lyhördheten kanske inte alltid är på topp".* Struktur uppges till viss del saknas i den kontinuerliga kompetensutvecklingen. Personalen säger: *"Förutom läroplansdiskussioner och utvärderingar månatligen, som till vissa delar är en samvetsfråga, diskuterar vi hur vi ska hinna bekräfta barnet. Den Lokala arbetsplanen har fått bättre utformning, den har inte längre styrkortsutformning, nu utgår den från barnens behov, vi är glada om ledningen högre upp intresserar sig för den."* Personalen är i stort flexibel och planerad verksamhet kan få stå tillbaka för spontana aktiviteter som har en pedagogisk vinst i form av att barnen utvecklar sin nyfikenhet och lust att lära. Det enskilda barnets behov är utgångspunkten för personalen. Könsfördelningen är jämn mellan manlig och kvinnlig personal och samtlig personal har mångårig yrkeserfarenhet bakom sig. Personalen menar att balansen mellan män och kvinnor samt att alla tar ansvar för exempelvis olika hantverk och idrottsaktiviteter i hög grad möjliggör arbetet med att motverka traditionella könsmönster. Personalen har sex timmars planeringstid per vecka. Personal planerar och utvärderar verksamheten till stora delar utifrån de nationella styrdokument. "Ställtid" är ett begrepp och en aktivitet som rektorn och personalen anser ytterst viktig. Ställtid står för den omställningstid pedagogerna ges för samverkan i skolan och verksamheten på fritidshemmet. Av de sex timmarna till planering går två timmar till förberedelse av samarbetet med skolan.

Vad har Skolinspektionen kommit fram till?

Ledningen har kunskap om fritidshemmets nationella uppdrag men behöver öka förtroendet med den dagliga verksamheten och mer aktivt ta del i verksamhetens utveckling, främst när det gäller "Storbarnsfritids". Det finns en klar medveten pedagogisk avsikt med den erbjudna verksamheten och de tar reda på barnens intressen, behov och erfarenheter och omsätter det i verksamheten. Personalen stimulerar och stödjer barnen i såväl den styrda som i den fria leken och stimulerar barnens nyfikenhet med nya utmaningar. Mot bakgrund av detta kan Skolinspektionen konstatera att fritidshemmet vid Tuböleskolan har en genomtänkt pedagogisk utgångspunkt.

Är omsorgen om barnen god?

Vad har Skolinspektionen sett?

Barngruppernas storlek medför att god struktur krävs i såväl de styrda som icke styrda aktiviteterna. En dokumenterad riskanalys finns för samtliga fritidshemsavdelningar. Personalen har kartlagt var eventuella kränkningar kan förekomma och i vilka former de förekommer. För att förebygga kränkningar finns åtgärderna dokumenterade, bland annat ska alltid en vuxen finnas med i omklädningsrum, de ska se över barnens placeringar i kapprum, titta in i rum med stängd dörr med jämna mellanrum, och så vidare. Barnen uppger att det i stort sett alltid finns vuxna i närheten. *"Blir vi ovänner, frågar de vuxna vad som hänt och hjälper oss. Fröknarna ser till att vi typ, hittar på grejor, ser till att vi inte bråkar, är med och spelar spel, men ofta säger dom kolla först om någon kompis vill vara med och spela"* Frukost och mellanmål serveras i skolans matsal. Situationen vid frukosten har karaktären av utspisning, barn går bordsvis, står i kö och får sin mat tilldelad. Föräldrar uppger att de inte är helt nöjda med matsituationerna *"Blir så stort i matsalen, vårt barn blir stressad av större barn, åldersspannet är för stort"* säger en förälder. *"Storbarnsfritids"* har ingen egen frukostservering och äter också i skolans matsal. *"Barnen har goda relationer med varandra, men visst förekommer det kränkningar, de kan bestå i smånyp, miner – främst mellan flickor. Vi jobbar aktivt med detta i enlighet med planen säger personalen"*. Föräldrar säger *"att personalen ser barnen"*. Säkerheten för barnen vid utomhusvistelsen upplevs till stora delar som god men det finns anledning för personalen att vara uppmärksam på barnens säkerhet vid viss lekutrustning.

Vad har Skolinspektionen kommit fram till?

Personalen uppmärksammar barnens fysiska och psykiska välbefinnande med värdegrundsarbetet i fokus. Situationen vid frukost och mellanmål kan dock förbättras för att skapa en miljö som ger barnen lugn och ro. Personalen har positiva och nära relationer till barnen och hjälper dem skapa goda kamratrelationer.

Skolinspektionens rekommendationer och krav på åtgärder

Mobackenskolans fritidshem

Granskningen har uppmärksammat följande utvecklingsområden för verksamheten när det gäller en meningsfull fritid:

- Verksamhetens innehåll behöver utvecklas och göras mer variationsrik och fler särskilt förbättrade, planerade aktiviteter under personalens ledning behöver genomföras.
- Aktiviteter som ger kunskap och erfarenheter om omvärlden behöver ökas och samverkan med kultur- och föreningsliv stärkas.
- Personalen behöver i högre grad ge barnen möjlighet till inflytande i verksamheten och medvetandegöra dem om den demokratiska processen.

Granskningen har uppmärksammat följande utvecklingsområden när det gäller pedagogisk utgångspunkt för verksamheten:

- Rektorn behöver förbättra sin förtrogenhet med den dagliga verksamheten och i högre grad ta aktiv del i utvecklingen av verksamheten.
- Personalen och rektorn behöver tillsammans diskutera fritidshemmets nationella uppdrag samt utvärdera verksamheten i förhållande till skollag, läroplan och Skolverkets Allmänna råd och kommentarer, Kvalitet i fritidshem.
- Personalen behöver på ett medvetet sätt ta reda på gruppens och enskilda barns intressen, erfarenheter och behov och omsätta det i verksamheten.
- Rektorn behöver säkerställa att verksamheten är varierad och stimulerar barnens fysiska, intellektuella, social och emotionella utveckling.
- Arbetet med att motverka traditionella könsmönster behöver utvecklas och föräldrarna informeras om fritidshemmets nationella uppdrag.

Granskningen har uppmärksammat följande utvecklingsområden när det gäller en god omsorg:

- Rektorn och personalen behöver säkerställa att barnens utevistelse är trygg och säker genom en bättre tillsyn.
- Barnens fysiska välbefinnande behöver förbättras bland annat genom att erbjuda barnen en lugn miljö vid mellanmålet samt tillse att barnen har möjlighet till såväl avkoppling som koncentrerade aktiviteter under eftermiddagen.
- Personalen bör på ett mer aktivt sätt stödja barnen i deras lekar och aktiviteter.

Morö backe skolans fritidshem

Fritidshemmet erbjuder barnen en varierad verksamhet och en meningsfull fritid.

Granskningen har uppmärksammat följande utvecklingsområden för verksamheten när det gäller en pedagogisk utgångspunkt:

- Rektorn behöver ytterligare öka sin förtrogenhet med den dagliga verksamheten för att säkerställa att både verksamheten och barnen fortsätter att utvecklas mot de nationella målen i läroplanen.
- Informationen till föräldrarna om fritidshemmets nationella uppdrag i skollag, läroplan och Skolverkets Allmänna råd och kommentarer, Kvalitet i fritidshem, behöver utvecklas.

Norrhammarskolans fritidshem

Barnen vid Norrhammarskolans fritidshem erbjuds en meningsfull fritid och omsorgen om barnen är god.

Granskningen har uppmärksammat följande utvecklingsområden när det gäller pedagogisk utgångspunkt för verksamheten:

- Rektorn behöver öka sin förtrogenhet med den dagliga verksamheten och ta mer aktiv del i utvecklingen av verksamheten.
- Arbetet med att aktivt motverka traditionella könsmönster behöver aktualiseras.

- Rektorn behöver tillsammans med personalen se över förutsättningarna för en mer samlad planeringstid.

Tuböleskolans fritidshem

Tuböleskolans fritidshem erbjuder barnen till stor del en meningsfull fritid, har en tydlig pedagogisk utgångspunkt och en miljö som framstår som trygg och säker.

Granskningen har uppmärksammat följande utvecklingsområden för verksamheten när det gäller en meningsfull fritid:

- Aktiviteter som ger barnen kunskaper och erfarenheter om omvärlden behöver utvecklas och erbjudas i större grad.

Granskningen har uppmärksammat följande utvecklingsområden för verksamheten när det gäller en pedagogisk utgångspunkt:

- Ledningen behöver öka förtroendet med den dagliga verksamheten och mer aktivt ta del i verksamhetens utveckling, främst när det gäller "Storbarnsfritids".

Granskningen har uppmärksammat följande utvecklingsområden för verksamheten när det gäller en god omsorg:

- Miljön vid frukost och mellanmål behöver förbättras för att ge lugn och ro vid måltiderna.

Huvudmannens ansvar

I denna granskning bedöms inte i sig kommunernas styrning och ledning av skolbarnsomsorgen. Inte heller kvalitetsarbetet berörs. Sådana bedömningar har emellertid gjorts i Skolinspektionens regelbundna tillsyn som för Skellefteå kommuns del slutfördes i maj 2008 (se särskild rapport för skolbarnsomsorgen i Skellefteå kommun dnr 53-2007:2250). Vid den intervju som i denna granskning genomförts med förvaltningsledning och politiska företrädare framgår att sedan 2007 har kommunövergripande insatser gjorts för att tydliggöra fritidshemmens nationella och kommunala uppdrag genom framtagande av ett mål- och metoddokument. Utbildningsinsatser för personal i fritidshem och ledning har genomförts vid samtliga skolor i kommunen. Granskningen av kvaliteten i fyra fritidshem i Skellefteå kommun visar emellertid att det finns variationer mellan fritidshemmen när det gäller pedagogisk medvetenhet och i vilken mån barnen erbjuds en meningsfull och utvecklande fritid samt en god omsorg. Kommunen har som huvudman ansvar för att alla barn i Skellefteå kommuns fritidshem, oavsett placering, erbjuds en verksamhet av hög och jämn kvalitet.

Uppföljning

Skolinspektionen begär senast den 20 september 2010 en redovisning från Skellefteå kommun. Av redovisningen ska framgå vilka utvecklingsinsatser som gjorts för att komma till rätta med de kvalitetsbrister som konstaterats. Insatserna ska redovisas per fritidshem och skickas till Skolinspektionen i Umeå, Nygatan 18-20, 903 27 Umeå.

På Skolinspektionens vägnar

Björn Persson
Avdelningschef

Elisabeth Ahlgren
Enhetschef

I ärendets slutliga handläggning har också enhetschefen Peter Ekborg och undervisningsråden Ebba Svartz och Helene Roslund deltagit.